

Nepodpisani se doplati ne tiskaju. Pripremljena se pišma tiskaju po 2 sv. svaki redak. Oglasi od 3 redaka otko 50 sv. za svaki redak više 5 sv.; ili u slučaju oporovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se u liju poštarinom naputnicom (as-eguro postale) na administraciju „Naše Sloga“ lmo, prošimo i naj- bližu poštu valja točno oznakiti.

Komu list nedodje na vrijeme, otko se javi odpravnitišu u otvorenju pišmu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokriva“. Nar. Pos.

Iskazi svakog četvrtka na elen- arku.

Doplati se novcaju ako se i neiskazuje.

Nobiljgovoravlistovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2, i 1 za pol go- dine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Pošto već sutra iztiče prvo polu- godišće za obnovu predplate, radi toga pozivljemo onu gg. predbrojnice, ko- jima ista iztiče, da ju čim prije ponove. Pozivljemo čitatelje na obnovu predplate, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za celu godinu stoji za lmućnice for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine po- lovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šljati u zapeča- ćenom listu, jer je predrag, nego po- štarskom naputnicom. (Vaglja postale).

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvijek točno naznači, što je za pred- platu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše duž- nika, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo svakom svim rodo- ljubom, da nam dopisuju iz svojih kra- jeva po istini sve, što misle, da može narodn koristiti.

Uprava „Naše Sloga“.

Protianstrijjski izgredi u Bujah.

U brojevih 19 i 22 t. g. našega lista izviestili smo u kratko o proti- austrijskih demonstracijah, što je upribeičše bujski irredentiste prigodom srebrenog pira talijanskih kraljevskih supruga. Izviešća naša bijahu vrlo krataka i suhoparna, jer nehtjedosmo izricati svog suda dok nebudemo toč- nije il pobliže o stvari obavieščeni. Sada pošto govore o tih najnovijih ir- redentističkih izgredih u Bujah ne samo

slavenske već dapače iste talijanske novine, kazati ćemo i mi ono što o- tom znamo i što nam od tamo prija- telji javljaju.

Gradić Buje poznat je i izvan našu pokrajine kao najradikalniji ita- lijanski gradić Istre. U gostionah, ka- vanah i u obće u svih javnih mjestih nenadješ lika il slika bilo kojeg člana naše vladajuće kuće il bilo koje histo- ričke osobe iz naše države, niti za živu glavu. Naći ćeš nasuprot u tih stoeičših bujskih gradjana slike svih glasovitijih osoba, živučių il pokojnih iz susjedno kraljevine Italije. što i kako je u privatnih stanovih bujske gospode nećemo da iztražujemo pre- puščajući čitateljom, da si svatko sam o tomu sud stvori. Kažemo izrično: u stanovih gospode, jer u tom obziru čine bujski seljaci il kopači častnu iz- nimku, što ćemo kasnije pokazati.

Gospoda bujska davala su i inače vazda oduška svomu radikalizmu gdje- god im se prilika pružila. Imade da- pače članova bujskih obitelji, koji po- bjegoše iz Austrije u Italiju radi ve- leizdajničkih čina il kao vojnički bjegunci itd. itd. Iztaču se naime u raznih zgodah pojedine osobe, obično mladi ljudi, dočim su zreliji i oprezniji povodnici il poticatelji ostali oblastim nepoznati. Nadošla napokon prošloga maja svečana proslava srebrenog pira kraljevskih supruga Italije, koje sma- traju austrijski irredentiste svojimi vladari. Tom svečanom zgodom nisu mogle bujske ugrijane glave mirovati. Valjalo je dati oduška silnomu patrio- tizmu pa bilo to u očitog oprieci sa kaznenim zakonom.

Ovaj put priredišće demonstraciju u većem obsegu. Palili su krievove, razsvietlili kuće il javna mjesta a za- nosnimi protu austrijskim pjesmami il povici odjekivao je bujski briežuljak. Buka, vika gospode, te deračina

podkupljene rulje dodijala je napokon mirnim i tiznim seljakom. Kubalo je u njihovih praih već odavna pak je i prekijpelo. Oni se dadoše na pro- tudemonstraciju, t. j. okrenuše batinu protu prpošnoj i sitoj gospodi. Spomena su vriedni povici uvriednih kopača. U ostalom neka govore mjesto nas naši dopisnici.

Iz Buja 18. o. mj. Našim Bujeom došao je napokon crni petak, dan plače za sva nođjela, što su ih bez kazne u ovom guževu počinili. Koncom maja od- promili su trojicu ovdješjih Talijana dobro okovanu u Rovinj, pošto je predsjednik tribunala rovinjaskoga g. Fiocchi odmah iza pira talijanskog kralja osobno došao u Buje, te kroz osam dana stvar na ltu mjesta iztraživao. Tri dosljednici prognani su iz Austrije a devet drugih išlo ju jedan dan okovano u Rovinj i to svo sinovi otmohih bujskih obitelji. Da ne kažu svojo zramote po bježim danu, naručio se iz Pirana neka zatvorona kola, te putovaše put Rovinja „u k a s u n u“. „Naša Sloga“ donela je njihova imena u 22. broju o. g. Kompromitirana su i velika gospoda. . . Ne prodje dan, a da se ne čuje ovdje kakovu novost. Slikah naše slavno vladajuće obitelji nije se nigdje smjelo po kavanah ili gostionah vidjeti; za to se je vidilo do pred malo dana po kromah lik u m b e r t o v i i drugih „principi“. Sada ih je ne- stalo. Jedan uđeni gospodin imao je punu jedan sobu „f o d r a n u“ samimi talijan- skimi patriotima.

Na dan Tielova sbratše se opat bujski kmetovi il kopači, stanujući u sanom gradu, te bućno prolazahu po gradu viču: „Viva il Slavi!“ Čulo se il zanimivih raz- govora, kako: „Staremo piuttosto coi Slavi, che colle figure p del signori, chi ne volessi vender sotto l'Italia. Viva il fratel Slavi!“ Talijanom u ovih stranah se već bieti pred očima, a Bože deaj, da bi se brzo il drugim razbistrilo! I ovo drugo junaštvo bujskih nespašenah je vriedno spomena. Iz Buj u Opatlju vozio je duga ljeta poštu Bujac Andrija Ca- millo, koji je bio mnogim na putu, bu- dući nije htio sa nespašeni u društvu, držali su ga špijunom. Govori se, da ga koji dan za novim ljetom o. g. silio je u jednoj kavani bujskoj, da pjeva s njimi

nekakvu pjesmu a refrenom: „Aquila sotto il piede“ i kad to ne htjede, na- tukeše ga do svetoga ulja. Da ih „no oramoti“ i ne prijavi sudu, platše jedniku 300 for., da štiti i miruje. Ovih dana Camillo iza kratke bolesti skoro naglo umre, te u oporuci odredi, da mu se mrtvo tielo progleda, pošto da je po- ginuo od rana, što su mu ih nanioi nekoji bujaki gospodičići. Komeija ju došla, mrtvoga Camilla izkopala, te se je do mala našlo pod ključom do o s a m b u j a k i h j u n a k a, čija je imena pok. Camillo iztaknuo bio na teštamentu“. Otpremljeni su i ovi u Rovinj. -- Prvi puk najviše spomenio je imeno Camilla razjoran na jednoga „velikoga“ gospodina, koji ju znao vješto baciti kamen il brao sakriti ruku. Bog mu pomoz! tamo, gdje mu je sada njegova liepa družba — pod ključ!

Etto vam sada, vi kmeti Hrvati, Sla- vinci ili kako četo se zvati, ne vidite li jasno, kako vas talijanska gospoda vodo? Sami razumni Talijani, pošteni bujski „cam- pagnuoli“ uvidjaju, da ih gospoda misle prodati pod Italiju kako živinu bezumnu, za to se brana. Takove nemirnjaka neka prva voda odnese preko mora, da se nikad više ne povrate. Otvorimo oči il mi!

Glavna skupština političkog društva „Edinost“ u Trstu dne 18. junija 1893.

(Nastavak.)

Da se osvrnemo sa par riječi na to razloga protimbne i to najprije na hrvatsko državno pravo. Ono obelji, il imamo dokumantata jasnih il vjeranijh, koji ga doka- zuju za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, pak za Bosnu il Hercegovinu a također ier za Istru. Glode slovenskih zemalja najzna- movitiji je izbor Habsburga na hrvatsko prijestolje il hrvatska pragmatička sankcija. Priznavaju to pravo il uđeno glave drugih naroda, kao o. pr. Francosi, a u novije doba i Niemci u „rajhu“ kao i kod nas, kako ju pred malo pisao il „Deutsches Volkblatt“. Taj je i nieću to pravo samo oni, koji hoće, da mi ostanemo u ovom položaju, u kojem smo sad. Taj je ga Magjari il Niemci, kod nas il Talijani i

Evo kako je glasilo:

„Radnik Pavao Karlović, pomoćnik u tvornici strojeva gg. braće Strijov, pokajav se radi slaboga ponašanja prema svojoj ženi, pošto se opet dao na rđd sa osobitom marljivošću il pognjom, etakao je u gori spomenute gg. Strijov podpuno povjerenje il priznanje tako, da si je svojim liepim ponašanjem, svojom štadnjom mogao priskrbiti poštuno uzdržavanje“.

„Sad pita oproštenju svoju ženu, koju je u nepravdom gujevu smrtno ranio; želio bi vidjeti nju il svoju kćerku. Neda- lju molu Nika Zlatića il njegovu ženu Katu, da mu opreste, što im je za toliko tuđe il zla svojem proštim životom, proće ih podjono, da nagovoro svoju kćer, nek dođe u grad O. k svomu zauču“.

„Prilaže mjenicu od dvie stotine ru- bnja za putno troškovo, a ostalo, da baram diplomice nadoknadi Zlatiću troškove bo- lesti il uzdržavanja Marije il Paulice te so nuda, da će biti uslišana njegova molba“.

„Ovaj pako o. k. konzulat očituje, da Pavao Karlović, koji stanuje već jednu godinu ovdje, radi u tvornici strojeva braće Strijov, te da je njegovo ponašanje u svakom obziru usorno il pohvalno“.

Odozdo bijaše udaren pođat il podpis konzulata austrijskog u O., a sve bijaše u savitku sa službenim značajem onog kon- sulata.

Tko bi o istini podvojio? Prva stvar bila je uvjeriti se o valja- no, kad se je opazilo da ju list po- slan od austrijskoga konzulata; a još vođo pako, kad su ga pročitali.

PODLISTAK.

Prijatelji — zavodnici.

Crta iz domaćeg života.

V.

(Nastavak.)

Dok se je ovo abivalo, počela se sukupljati oko njih svijetina, i kako se već obično događaju u silnih slučajevih, tko nije znao na kojoj je strani krivđa, davno pravo mužu, a proti ženi; dočim sudjedi znajuć kako stvar stoji, odobravali postu- panje ono nesretnice, koja je bila prisil- jena zbog zlostavljanja il zločesta pona- šanja muževa utedi pod roditeljski krov.

— O! da to svršimo jednom! Pustite nas u mir, inače ću morat na sud, da vas već jednom naučim pameti, vi nitkove, vi protuho! — povide Niko bisno raz- jeren.

— Pustiti vas? Hoću svoju ženu i to odmah!

I tako već napada Pavao na Mariju il bi ju bio oteo, da ga nije zaprebio Niko, koji prom dovjek svojih petdeset godina, ipak bijaše jošie okretan il snažan poput svoga zeta. Sputan krepkim rukami tasta jedva jedvino podje Pavlu za rukom izvi- nuti se i videć, da ne može ništa proti Niku, izvadi naglo iz žopa nož, to izgubiv svjetlo razuma, rinu groznom silom svoga protivnika, navali na Mariju poput krvo- žedna tigra: „Eto ti, sada umri!... zaruku.“

— I dočim ovo reče zabode joj nož u bok.

— Zeću se strašan krik il Marija teturajuć pade kao mrtva držeć djevojčicu, koja sirotica udari glavom nemilice o pločnik te il obijuh precuri obilna krv.

— Ah kćerko moja! — zavopi Kata baciv se na Mariju.

— Ubio mi ju! Onaj razbojnik!

— A il nevoljni Niko izvan sebe od boli il tuđe pade do ranjeno nesretnice.

— Ulovite razbojnika, ulovite ubojicu! vikala svjetina, dočim je Pavao bacio nož od sebe potekao što su ga noge nosile u puetuju stranu grada.

Redari javno sigurnosti došavši, kako je već obično, česak pošto bi pećionju zločin, poletiše u potragu a ubojicom, komu bi reko, da su najednom narasla krila: tako se strolovito odmaće.

Marija bude pelagano diguta il odna- šena u bolnicu milosrdniga, gdje je odmah dobila potrebitu pomoć, koja se iskikvala u ovom težkom stanju.

Nož je prodr duboko u tielo, te se činilo, da je po svoj prilici oštećen koji nutrnji ustroj, zato je ranarnik naložio, da se postavi u posevo odlojenu sobu il da bude što više od posjeta šticeana.

Djevojčica bijaše samo labko ranjena. U kojem se pako stanju nalazili Niko il Kata, nišlim, da vam ne treba kazati, čitatelji dragi. Oni budu pozvani k redar- stvu, da izvieste o stvari.

A Pavao?

Bježeć na vrat na nos poslužil mu

sreća te je mogao zamesti trag redarom, koji ga sliedišo i tako bar za jada bude slobodan.

Marija se višo dana kolebala između života il smrti. Čim ju mogla biti prenešena iz bolnice primišo ju roditelji te jedino providnošću božjom il ljubeznom il skrbnom njegovom majke il ota, ostado na životu.

Čim se oporavila nije mogla naći mira. Neprestano joj se svračalo mišl na nesretnog muža, sa strahom pomišljala, da će joj enuprg biti teško kažnjeno sbog rano, što njoj ju zadado; pri ovom tom još je bila uvjerenja, da ju Pavao ljubi, ako il pođini onaj grđni zločin. Svu ovo teško mišle njezinu nozinu dušu, te prolazili dani, prolazili mjeseci, a da je nemogošo niči ljubezna majka, ni dobri otao utješiti. Jedina joj stalna nada il blagotvorna utjeha još preostala il to pravo kradaneko bogo- uzdanje, koja joj kriopilo potru dušu, a da nije klenula pod težkim pritiskom nesreće.

VI.

Godinu dana zatim stižo list iz ru- skoga grada O. upravljen na Nika Zlatića, Marijina ota. U pišmu bijaše il jedna mje- nica od dvie sto rubalja, (rubalj, novac ruski, vriedi po prilici il for. 60 novč. u našem novcu. Op. ur.) koju je imala iz- platiti banka „Sintz“ u mjestu.

Inenadjenje bilo je voliko, osobita- pak onda, kad se je opazilo da ju list po- slan od austrijskoga konzulata; a još vođo pako, kad su ga pročitali.

prtivo mu se, jer bi tako izgubili svoju
promociju nam. Ali mi sv ga moramo
držati, jer je ono uzdanica naša,
jer nam samo ono zajedljivo oblatnik,
razvoj i napredak. Ako pogledamo okolu
nas, vidimo, što se s nami hoće, vi-
dimo, da se nas hoće uništiti, da nam idu
za život. Ovdje, gdje se mi na svom zem-
ljištu smatramo, pjevaju nam protivnici na
sav glas, da ne smijemo niti govoriti nego
talijanski. Non si parla che italiano. Ma-
gariji u Hrvatskoj i Slavoniji (niti ne go-
voru o Slovačkoj) hoće da narinu svoj
magjarski, mongolski jezik svuda i svagdje.
Kako misle s nami Niemci, taj najpogib-
ljeliji živalj za nas, dokazuje nam jedan
od odgojitelja mladića, ka toliko joj je veća
kao upravni činovnik, dr. Ratkowsky u
knjizi svojoj: „Pravo i dužnost
Čeho i Slovenca germanizova-
ti“. Malena je ta knjizica, al već sam
naslov kaže promogno, a toliko joj je veća
znamenitost, što ju je napisala službena
osoba, odgojitelj političkih činovnika, koja
se i k nam šalje. Drugi primjer imamo u
dru. Rautoru, koj među ostalim u svojoj
knjizi pod naslovom: „Ostiednjih 40 go-
dina poviesti monarhijske“ kaže među ostal-
im, da se ima u upotrebi u vojnu u
silu od 20 milijuna Slavena za
interese Niemaca i Magjara,
što napokon vlada i čini. Pri takvih pri-
likah, kad u povjesti nebi bilo hrvatskoga
državnoga prava, ni bi ga morali stvoriti,
to jest sve svoje sile napeti, sav svoj rad
tako udositi, da se ujedini u jednu sa-
mostalnu skupinu sa našim zakonitim vladarom
na čelu, da tako obezbijemo ob-
stanak našega naroda. Ta ideja živo je
ukoronjena u narodu, uvijek je naglašavana
od Slovenaca i Hrvata, gdje god se oni u
većem ili manjem broju sastajali. Uprimo
svi svo svoje sile za oživtorenje njezino,
pak će nam Bog blagosloviti trud, jer za
što se čini narod postojano zauzima, to
oni i doviže. Nužno je to, jer se dosa-
dnjim načinom nada ništa ili malo po-
stidi. Niti se temeljni zakoni izvršuju,
a i ti daju se promijeniti po zastupnicih
naroda i vladara, koji su ih stvorili.

Od naših zemalja pošetije su nešto
Kranjeka i Dalmacija. U prvog je narod
nešto zadobiti morao, pošto je to skoro
čisto slovenska zemlja i pošto je narod
pokazao svoju svijest kroz sabore, predstave
i inače i odlučno zahtijevalo svoje. Moralo
se je nešto dati u pogibjelno doba, da se
g pak malo po malo uspara ili da se
razasije razdor, koj tamo krvari u pu-
čolnoj doba, to da se krano prvanjim
pučom — kako se već kroće — njemačke
provlasti. I Dalmacija je nešto postigla, nu
valja pomisliti, da se je to ebilo samo zato,
da se oslabi njezina težnja za združenje
sa Hrvatskom. Dalmacija je skoro samim
Hrvatima naseljena zemlja i da se onomu,
što je postigla, ima tražiti početke u dobi
vlade ljevice od 1879., koja bi joj bila i
sama to podiela. Od Slovenaca u Kranj-
skoj i od Hrvata u Dalmaciji tražilo se je
nekim načinom za to, da se odreknu brige
za svoju braću u drugih pokrajinah, da
zanemaru skupna narodna pitanja, puste
ponjomdivati i potajljandiivati, da se na me-
dijah narod oslabi, pak da se onda predju
u srce naroda. Meni se čudno čini, čini

nosti mjenio, koju bi imala izplatiti banka
„Sintz“.

Zato podje Niko u spomenutu mje-
stajnicu i vrati se sa avotom od preko tri
stotine forinti.

Druga stvar je bila odgovoriti austrij-
skom konzulu, javiti primitak lista i novca,
to iztaknuti nekove su odluku Marijo i
njezinih roditelja.

Poslije poduljeg obiteljkoga vieda
prevlada unatrag Marijin, akoprem joj
majkja prigovarala, da podje li daleko u
Stuku, nitko je nećo maći hraniti proti
nuslji i slovavljanju muža; Niko pak
neznade se odlučiti niti zato da ida. niti
zato da ostane; nu pri svem tom bude ko-
načno zaključeno, da se Pavlu vrati žena
i kći, pošto se nije moglo podvojiti ob-
zbilnoj promjeni u njegovom ponašanju,
o kojem svjedoči isti konzulat.

Sa drugo strane — završi Niko —
ako mu je u jednoj godini pošlo za rukom
pristediti dvie stotine rubalja, to će reći
da već ne polazi krčme, a niti ona zlob-
sta družta danguba i propalica, koji trate
dragocjeno vrijeme u skitanju i pijanku.

Spomenu os, da si ostala živa je-
dino čudom — opominjala Kata.

Ne spominjam os ništa, već vje-
rujem, da je Pavao postao savluu drugim
čovjekom — zaključa dobra Marija.

(Konać sledi.)

mi se naivo isticao, da klub konser-
vativaca spreduju združenju Poljaka i lje-
vičara, i tim vladu ovih. Među konser-
vativci njezadki ima u letinu i postojnih
ljudi, koji iskreno misle i koji bi privolili
na naše zahtjeve. Ali mora se znati, da
nisu svi takovi, i da se ostraja sad ve-
liko glasilo konsevativno stranko, koje će
se postaviti na čisto narodno stanovište.
K tomu taj klub daje utičito našim za-
stupnicima i českim velposjednikom, tako
da os moro smatrati kao zapreku, koja nu
dopušta, da se združe jedni i drugi sa
ostalimi zastupnicima svoga naroda. Poljaci
bi se možda združili ili vjencali sa lje-
vicom, ali bi to vjencanje bilo za stalno
prekratkotrajno, jer su Poljaci propametni,
da da nebi vidjeli, da bi na njih rod
došao, kad bi ljevici pošlo za rukom satri
Slovenca i bar dielomice Hrvate. I to svo
imato bi nešto smisla, kad bi Taaffe bio
onaj, kakovim se je na početku pokazao,
ali takav nije. To sve imalo bi nešto smisla,
kad bi Taaffe bio načelan protivnik lje-
vice, njezinih nazova i težnja obzirom na
njemačku provlast — što os nije.

Ljovica nije izgubila vlast zato, što
je ljevica, što je nj o a d k a, nego zato,
što nije htjela glasovati za produljenje
vojnoga zakona i za troškove okupacije
Bozno, koju se je u najviših krugovih
smatralo u interesu monarhijske. U interesu
monarhijske, koga nije htjela priznati lje-
vica, pozvalo se Čeho u Rajhrath. Dale
se je nješto njim, Poljakom, Kranjskoj i
Dalmaciji. Samo tad se je to učinilo, kad
se je zahtijevalo od naroda krvi i novca,
koje Niemci ljevičari nisu htjeli dati. Zato
se ovim nije skrivilo ni vlasa na glavi,
već se vladalo i nadalje u njihovom duhu.
U duhu premoći Njemaca u ovoj polovici,
— kao što ju imadu Magjari u onoj —
tako da no bijaše niti nije govora o pravoj
ravnopravnosti. To se je sa strane Taaffeve
vlade tajilo, dok se no bijaše prišloje
svo jačo izricati i konačno javno u parla-
mentu po ciolom ministarstvu u božićnom
programu proglasiti.

Nego da se povratim na prijašnji dio
govora, na ustrojenoj samostalnosti našega
kluba. Svi razlozi nisu mogli skloniti vo-
đine hrvatskih i slovenskih zastupnika na
ustrojenoj toga kluba; oni su ostali u klubu
konsevativaca. Rekli su nam također, da
na oni s t a r i j i i da bi čudno izgledalo,
da se oni, stariji, mladim podlegaju, dočim
bi se ovi radi sloge morali podložiti sta-
rijim. Svi imamo preko 24 odnosa preko
80 godina; ne ima se dakle govoriti o
starijih ni mladjih. Mi priznajemo korist
sloga ovih, ali sloga u dobru proti zlu. Mi
svo osvjedočeni o zlu sustavu za naš na-
rod i proti tomu zlu a za dobar sustav
morali bi se složiti. I u tom uvjerenju
odlučili smo u trojiti lanjskoga mjeseca
maja svoj hrvatsko-slovenski klub, da
možemo uspješnije zagovarati probitke na-
šega naroda. Nazvali smo se klubom, da
pokažemo našu samostalnost neodvisnih
zastupnika hrvatskih i slovenskih za raz-
liku od odvisnih hrvatskih i slovenskih,
da tim pokažemo svadarnost slovenskih i
hrvatskih interesa; nadalje, jer je bio i
jedan Slovenac među nama, te i zato, jer
Laginja i ja zastupamo također dio Slo-
venaca. Imali smo dakle pravo na taj naziv.
Objavu kluba smo ostavili za jeson na
želju onoga Slovenca zastupnika; čekali
smo i jeseni neko doba, al kad se pribli-
žavala razprava proračuna, nismo već mogli
čekati; pozvali smo tog jednog Slovenca,
to kad se je konačno izjavio, sastavili
smo i bez njega proglas na narod i drugo
korake poduzeli. Naznanili smo to prije
svrta mladočeskomu klubu, a kojim smo
odlučili sporazumno raditi, jer su njihovi
odnošaji analogni sa našimi; običali smo
podupirati težnju za oživtorenjem čes-
koga državnoga prava, za provedenjem
narodnje ravnopravnosti i za gospodarskim
napredkom pod uvjetom, da i oni podu-
praju težnju za oživtorenjem našega hr-
vatskoga državnoga prava, za provedbom
ravnopravnosti i neposrijednom gospodar-
skoga napredka, zašćavši si slobodne ruke
u vjerskih pitanjih. Oni s b r a t e r i k i o d g o -
vorili, da su pripralni podup rati nas i prama
drugim klubovom zastupati. Predsjedništvo
sabora oglasilo nas kao samostalno klub.
Od svih klubova bijaše jedini klub kon-
servativaca, koji je ustrojeno našega kluba
uzeo nu znanje s opazkom, da nam ne pri-
zajmo prava vrati se također „slovenskim
klubom“ doklogod su svi slovenski zastu-
pnici u klubu konsevativaca. Mi smo od-
govorili protupazkom, ne obazirajući se
na osobu i slovenstvo slovenskoga zastu-
pnika grofa Hohenwarta, da imamo ono
pravo već a toga, što ja i Laginja i Slo-
venca zastupamo.

Od novina je jedna prozirno i porug-
ljivo o tom klubu pisala. Napisala je članak
„Pražistihe Politik“; nazvala se je na-

šemu malenom broju, kao da malon broj
ne može zastupati volika načela; da čim
je manji, tim više leti, naimo sa združenjem
Hrvata i Slovenaca, za koje da Sloven-
ci nisu, jer da ne imaju volje utopiti se u
hrvatskom moru. Tako pišu obidno naši
najljubši protivnici. Oni se zgražaju nad
utopljenjem u hrvatsku, a malo im je
stalo do toga, što se utopio u germanstvu
i u talijanstvu. Ne radi se tu o utopljenju
Slovenaca u hrvatsku ili Hrvata u slo-
venstvu, već o spasu, da se jedni i drugi
ne utopimo u germanskom i talijanskom,
u obće tudjem moru. Pod krunom Zvon-
imirovom na glavi Habsburga dovoljno je
prostora i za Hrvate i za Slovenca, a da
se neupitljamo jedni u drugih. Pod njom
može biti Slovenija posebna skupina. U
njoj mogli bi ne samo svoji obstanak osi-
gurati, nego i jedni i drugi moralno i ma-
terijalno se razvijati. Mi smo to u danih
prilikah izitali, al znato i sami, da nismo
se jedino tim bavili, pačo da smo se ba-
vili drugim mnogim više. Naše djelovanje
razvijalo se je najviše na podlozi temeljnih
državnih zakona. Na toj podlozi smo iz-
našli krivice, nanušene našom narodu, i
izitali pripadajuće nam zahtjeve.

Navedući os govoro i interpelaciju g.
Laginjo i svojo iz posljednjega zasjedanja.
Prije nego li to učinim, neka mi bude
dovoljeno spomenuti, da nas je u svom
podupirao uvijek, prateći našo govoro i podu-
pirajući naše interpelacije, problagorodni
gospodin grof Alfred Coronini, najviše puta
gg. Gregorov i Pksifer kao takođerj Ma-
došosi i antisemiti. Svim njim izrazujom
najvećoj zahvalu, a zahvalujom se
ujedno i našemu novinstvu, koji u bano-
vijini toli i kod nas, u koje spada „Slov-
Nud“, „Edinost“, „Naša Sloga“, „Ri-
nosamonto“, „Diritto Croato“, „Slovenski
Svet“, dielomice i gorička „Soča“ koje je
simpatično pratilo naš rad i donosalo našo
govoro i upite.

Evo tih govora i upita iz posljednjega
zasjedanja:

U svojem govoru dne 15. decembra
1892. opisao je dr. Laginja obće našo ža-
lostno stanje i učinio naše pritužbe. Taj
govor ujedno je veliki utisak na
čitavu sabornicu, a zastupnik, koji je od-
mah iza njega govorio, vođa ljevice, Plener,
rekao je, da se ne može upustiti u raz-
pravu toga govora, jer ne poznaje odno-
šajah, nu ipak mu se čini, da je, uz Dal-
maciju, Istra tako zapuštena, da bi vlada
morala nešto i za nju učiniti. Čini mi se
nepravdno, što vlada ništa ne odgovara
na takove pritužbe, koje prave žalostan
utisak na čitavu sabornicu.

Ja sam govorio dne 28. januarja t. g.
kad obćenito razpravo o školstvu u slo-
venskih i hrvatskih zemljah, imenito u Pri-
morju, a napose u Istri. Taj govor po-
hvalio je takođerj bečki list „Vaterland“,
koji, kako sam kaže, nije naš prijatelj,
a dopisnik „Slovenca“ iz Primorja označio
je kao „savršenu sliku“, dočim je neki
vieški činovnik u Treću rekao, da sam
golu istinu govorio.

Govorio sam također o srednjih i
pučkih školah dne 4. i 9. februarja, to
sam postavio resoluciju, koje su bile izru-
čene proračunskom odboru na pretros.

Pri razpravi ministarstva pravosuđa
govorio je dne 16. februarja dr. Laginja
o juridičkom stanju u obće, o gospodar-
stvenom stanju sudbunogu osobija, o za-
okruženju nekih sudbenih kotarah, o
potrebi sudbene oblasti u Dolini, o uređo-
vanju sudbenih činovnikah, o postupanju
sudbenih oblasti, o uplivu političkih obla-
sti, o aljepudi glode njihovo boje. O-
dnosi govor učinio je veliki utisak na slu-
šateljstvo, to je ministar bio prikljan od-
govoriti na njega, nu dr. Laginja sa svojim
protudgovorom nije mo ostao dužan.

Dr. Laginja govorio je takođerj dne
23. februarja pri provizoriju za mjesec
marad, i to o utjerivanju poroca u Istri, i
o kolikosti istog u Primorju i dokazao je,
da Primorje nije pasivno, kako se je to
rado do sada trdilo.

Ja sam govorio opot 3. marča kod
ministarstva trgovine i prometa, to podčarto
resoluciju, od proračunskoga odbora i od
sabora prihvaćenu, koja os odnosi na lučko
radnje u Brčoku, Malinskoj, Valunu, Mo-
šćeničkoj Drgi i Borsadu; podao sam
svoje opazke o doplivanju Lloydovih obla-
stih, o samom Lloydu, o radnicih u Lloyd-
ovom arsenalu, to spomenuo sam željezniku
kroz sjevernu Istru, t. j. Trst-Porč-Kan-
fanar i Tržič-Corvinjan.

Konačno govorio je dr. Laginja dne
14. marča 1893., kod naslova subvencije
i dotacija, o razotrotnom fondu ili osconru
i predlagao je, da državni odpušti pokra-
jini svoj dug uz to, da ova razotrotni fond
odpušti pojedincom. Kad nebi bio ništa
drugo učinio, on je već a tim mnogo učinio
za naš narod. Radio je i inače u tom po-

gledu. Za svoj predlog prodobio je sabor-
nicu (sami vođe poljskoga kluba i ljevica
zauzeli os je jako za stvar) i ministarstvo,
tako da sada odvisi sve od pokrajinskoga
sabora.

Interpelirali smo sa našimi drugovi:
Laginja i ja 12. decembra prošlo go-
dino ministra financijah o ekskocijnih
glode poroca i razotrotnoga fonda, imenito
u buzetskom i motovarskom kotaru.

Ja sam interpelirao 3. februaru o g.
ministra unutarnjih poslova, ministra domo-
branstva i ministra pravosuđa obzirom na
osobnu sigurnost Hrvata i Slovenaca u
Istri to na nosnosi postupak o, kr. oblastih
— navedši za primjer ucjenu od 8000 for.
na glavu dra. Laginje, koja se nedade ni-
kako zanikati; napadej na duhovnika
Josipa Knazva u Opriju i napadej na
naše u Pazinu dne 28. augusta pr. godine.

Dr. Laginja 20. februaru ministra tr-
govine obzirom na manjak kod Lloydja
uza svu ogromnu podporu, koju dobiva
od vlade.

Dr. Laginja i ja 21. februaru istoga
ministra glode propadanja trgovine o do-
madim vinom pu uvedenju nasrotno vimeke
klauzule u pogodbi sa Italijom — klauzulo,
koje pogubnostu su priznali i oni, koji
se za nju glasovali.

Ja 16. marča ministra vanjskih poslova
zbog onog kotarskog glavara, koji je u
tamo satisfakcije radi vrede Slovenaca i
slovenskoga naroda bio premješten iz
Kranjske u Istru, gdje sada još mnogo
gore postupa, nego je tamo.

Ja i Dapar 21. marča istoga ministra
o namjostničkom savjetniku vitezcu Ellu-
scheggu u Porču, žalibote predobro po-
znatom iz Dalmacije, kao takođerj iz Lo-
šinja i Porča, poglavito od zadnjih poli-
tičkih izbora, tako da se može znati, da
je prava sramota za vladu, koja drži ta-
kovega činovnika, kakov je on, tim više,
što sam htjeo navesti svjedok za sve,
što je o njom kao i o onom drugom re-
čeno. — Čuo sam, da se očekuje navršenoje
40 godina njegova službovanja, da izmogne
stupiti u zaslužni mir.

Ja 22. marča istoga ministra o javnih
odnošajih u ciolom Primorju, o stanju pod
sadanjim poglavatom istoga, o postupanju
kod izbora itd.

Dr. Laginja i ja 24. marča ministra
pravosuđa glode hrvatskog slovenskoga
jezika kod sudstva u Istri, o zapišenah
lista „Diritto Croato“, o ukazu uređ-
ništvu „Naša Sloga“, hrvatskoga lista, da
mora prihobiti na čelu svojega lista odsudo
proti sibi u talijanskom jeziku.

Sudjelovali smo takođerj pri i nekih
drugih pitanjih, a podpisivali smo uvijek
upite ostalih slovenskih i hrvatskih zastu-
pnika, kad god su nam na podpis podnešali
bili i podupirali smo svaku pravdu stvar.

Izneli smo pritužbe i postavili za-
htjevo kod ministarstva unutarnjih poslova,
dumobranstva, bogostvoja i nastave, prao-
udja, trgovine i obdila, financija.

Pritužili smo se na povriče obstoje-
ćih zakona i zahtijevali vršenje istih.

Zauzeli smo se za javni mir i poredak,
za osobnu sigurnost i slobodu kod izbora,
te našo novinstvo; sa narodni jezik u crk-
vah u koliko ima naš narod pravo nanj
od svete stolice, u školah i u uređih, za
bolje i pravednije sudstvo; za dignitet
poljudjelstva, za razvoj trgovine i obdila
za snosnije uplađivanja poroca.

Zagovarali smo probitke naših poljo-
djelaca, obrtnika, trgovaca, radnika.

Useli smo u obranu naše učitelje, i-
monito naše svćenike, to upravu narodne
učenicke, koje se je zadnje doba toli na-
padalo i klevetalo, a koji imadu i među
Slovenci i među Hrvatima toliko zaslugu,
u posljednju doba osobito u Istri.

Burili smo se u obće za pravicu, a
proti nepravici.

Našo stanovište prema vladi, i odnosi
postupak, vam je poznato.

Mi smo u opoziciji, jer nemožemo
podupirati vladu ovakovu, kakva je, ne-
možemo pomoći držati batinu, kojom se
nas bje. Zlobno nas se je pitalo, što smo
postigli? Odgovorit ću na to poave kratko.
Najprije sa protupitanjem: što se je po-
stiglo služed vladi od 1879 god. napred ?
A od onda: Oporba, načelna, ne računna
na časovite uspjehe, na misli na pobranje
milostih, mrvica sa punih atlovalih vlade,
nego hoće opravdana komande kruha za
stoglo obustajati, živjeti i napredovati; toga
se oslanjajući sustavom nemože doći.
Štogod malo se je doslego, pripisuje se
na račun drugih; al doslego se je radi
na, radi naše oporbe, da se ova dala ne-
širi. A kad nebi sa ništa doslego i u ko-
liko se nije doslego, najbolji je dokaz to
za naš postupak i naše uvjerenje, da se
promjeni sustav, pod kojim se degadaju
stvari, koje smo iztaknuli.

abor-
vice
stvo,
koga
ovi:
go-
bojaj
onito
o. g.
omom-
na u
na u
astih
for.
u ni-
nika
na
dine.
a tr-
vyda
biva
toga
do-
neko
zulo,
koji
essala
o u
ah i
iz
nogo
tatra
Zila-
po-
Lo-
poli-
da
i ta-
više,
eve,
re-
onje
ogno
vnih
pod
anju
tatra
koga
enah
red-
da
aude
ekih
vjek
stup-
ešeni.
za-
ova,
avo-
toje-
odak,
bora-
ork-
nanj
za
nutje
bčila
boljo-
lje, i
padne
li na-
dugo
uluga,
cu, a
nosni
ožemo
ne-
om so
o smo
ratko.
se po-
red P
atana
iranje
vlade,
na za
toga
dosed.
je se
je radi
u ko-
zasa
to da
adajja

Mi smo radili uvjerenjem, da radimo za spas našega naroda, a sretni smo, da rađeš za narod, radimo i za dinastiju i za monarhiju, kojoj je podloga u pravici, kao što je to napisano na kraljevskom dvoru u Beča.

Dužnost svakoga rodoljuba, a najpače zastupnika naroda jest, braniti narod od propasti. On ne smije nadišavati smrti svoga naroda, nego s njim boriti se za dostojan život, i u borbi radje častno umrijeti, nego sramotno živjeti.

Možda sam malo preduge, al govorim sa dva. Dopusnite mi izustiti nekoliko riječi kao odgovor na jednu primjebku g. zast. dra Ferjančiča, izdijenu na zбору u Vipavi na jednu opasku dopisnika „Slovenca“ iz Beča. Dr. Ferjančič je rekao, da nije moguće dobiti nove zastupnike češkoga naroda, a tim i uss, sa skupno delovanju sa prijašnjom većinom. Tu je stalno mislio glavnu na glasovanje o dispozičionom fondu za 1893. Imenito tada se je nagovaralo sa preraznih strana pojedine članove češkoga i našega kluba, da glasujemo za dispozičionki fond i naglašivalo pri tom, da bi se tim lakko porazilo lijevicu, koja je onda prkosila. I sam dr. Ferjančič navajda jedan razlog, zašto se nato nismo dali skloniti, kad veli, da prvanja većina nije iskoristila svoje većine, da bijaše nepopustljiva, i da sa odnošaji čim dalje postajali tim nesnosnij. Što će se s takovom većinom? . . .

Ni Mladošeci ni mi nismo se dali nagovoriti na to, tim manje, što se nisu klubovi s klubovi dogovarali, jer su ostali klubovi rekli, na što će se obvezati vladu, i jer ova nije ni obćedala, da će promjeniti načela vladanja, u duhu lijevice. Mi nismo mogli glasovati za pouzdanje vladi bez ikakvog uvjeta, bez jamstva za poboljšanje, kao što nije ni vi u Trstu mogli glasovati sa stanovitu stranku bez ikakva jamstva za poboljšanje za slovenski narod Trsta i okolice.

Opaska „Slovenčova“ dopisnika bečkoga je, da rečem iskreno, kaošto sam uvjek viđau kazati popu pop, bobu bob: zlobna; opaska naima, da su s lijevicom glasovali Mladošeci i članovi „hrvatskoga kluba“.

Mi smo u opoziciji, glasovali smo došljedno kao i drugda, i nismo krivi, da su ovaj put lijevičari glasovali onako, kao što i mi. Zlobnost je tim veća, ako se pomisli, da već dvie godine klub konservativaca glasuju sa lijevicom za vladu, i to za predloge jako teratno za narode.

U ostalom pripominjam, da su upravo predrazpravo o diep. fondu pružalo liepu priliku, da su svi Hrvati i Slovenci sjodino u najnuždnijih zahtjevih za slovenski i hrvatski narod, i da jih predložo klubovom i vladi kao uvjet, pod kojim će glasovati za diep. fond. Ali kad smo mi to spomenuli, jedan je slovenski zastupnik rekao: Ta, to bi bilo staviti vladi revolver na grlo! (Konac sledi).

ne pojedine osobe. Medjutim čekamo da vidimo što će se iza brda izvaliti.

Njemačka. U ovoj državi obavili se ovih dana i naknadni izbori, kod kojih je socijalistička stranka i opet održala pohjodu tako, da su se njojini pristaše u carskom vieću podveštrčili. Dosada poznat je izbor 388 zastupnikah od kojih pripada: 75 konservativnoj, 23 državnoj, 52 narodno-liberalnoj, 13 savezno-naprednoj, 24 pučko-naprednoj južno-njemačke, 90 centru, 2 vezno-bavarskoj, 7 guelskoj, 19 poljačkoj, 1 danskoj, 10 alsackoj, 17 protisemitskoj i 44 socijalističkoj stranci.

Francezka. U ovoj državi uvijek se šogod mieša. Tako su se ovih dana politički ljudi pograbilu u koštao radi nekih patvorenih spisah, te su svoje drugove sumnjičili radi zlih diehlah, koje im ti spisi predbacivahu; sada naravnac moraju opozivati svoje tvrdnje te moliti oprostjenja. Eto, što radja naglost u razsudjivanju. Novi izbori za komoru biti će budućeg kolovoza. Da će tu biti strahovite borbe netreba niti sumjajati.

Belgija. Ova mala država je od nekoliko vremena pozorište velikih nemira, koje prouzročuju različite stranke. Tako je ovih dana za pučkih nemirah u Eigheslovanu ljudstvo navailo na trgovino i pekarije pak je sve razneslo. Vojnici su pucali u puk, te su dvojicu ubili, a 7 ranili.

Rusija. Prestolonasljednik Nikolaj nastupio je put u inozemstvo.

Englezka. U parlamentu englezkomu zapinje razprava homerulla (zakon za Irsku), jer se Salisburyeva stranka protivi toj velikoj ideji starca Gladstona, te sve moguće zaprieke postavlja, da se sa uzakonjenjem za-
tegne.

Pogled po svietu.
U Tratu, dne 28. junija 1893.

Austro-Ugarska. Ovih se danah obaržavalo ministarsko vieću u Beču te je kako se čuje razpravljalo u prvom redu o češkom pitanju t. j. dali bi bilo probitačno stvoriti zakon, kojim bi se postiglo to, da se mimo dozvoljenja češkoga sabora administrativni putem uvedu razdjeljenja sudovah u pojedinih kotarjih čeških. Nekeje su novine toga muienja, da se je vlada odlučila na taj korak, i da će se dotični zakon u jesenskom zasjedanju u tom smislu primiti. Svakako se nemože ta muienja za gotovu činjenicu uzeti, jer vlada mora u tom pogledu obzirno postupat, pošto bi mogla polag opozicije češkog naroda i kod drugih slavenskih narodah monarkije na odpor naići, osobito pako pošto se i sami nekoji poljski listovi izjavije odlučno proti takvom postupku.

Drugi predmet razprave ministarskog vieća da je bilo stanje u primorju t. j. u Istri, Goričkoj i Trstu. I tu da će se administrativno nešto poduzet, glasa se medju ostalim, da će se nekeje činovnike zamjeniti drugimi. Ako se to i dogodi ipak neće promjeniti stvari, jer se tim ništa postignuti neće, pošto je nužno, da se cijeli sastav ovdješnjega vladanja mienja, a

Hrvatskoj se bio udomio. Lahka mu bila Hrvatska zemljica!

Isbor za pokrajinski sabor. Sutra biti će izbor jednog zastupnika za pokrajinski sabor u Istri i to za gradovo mail i veliki Lošnj. O ispadku izbora javiti ćemo u budućem broju.

Prijateljski sastanak u trédanskoj čitnici, koga su upriličili nekoji trédanski rodoljubi u čast opernoj pjevačici gospodji Strasser-Čočohovoj i umjetniku Fr. Trtniku, bio je jako živahan i zanimiv. Bilo je višegovora, medju kojimi spominjemo ono namjono umjetnici Strasserovoj, umjetniku Trtniku i proslavi slovensko-hrvatskoga pobratimstva.

Sastanak slovenskih Sokolah. Dne 8. i 9. julija biti će sastanak svih slovenskih Sokolah u Ljubljani, kojemu će se pridružiti i hrvatski Sokolaji.

Izlet u Divaču. U nedjelju dne 2. t. m. biti će otvorena i svečano razsvjetljena „Osearović Rudolf“ vilenica. Tom zgodom polaze iz Trsta u Divaču „Slovenska čitaonica“ i nekoji članovi „Tržaškoga bratnega i podp. društva“. Članovi „Delalskoga podpornoga društva“ i „Tržaškoga Sokola“, pridružiti će se ovim izletnikom. Škoda je što se nije to otvorenje prije razglasilo, da bi kroz agitaciju i poticanje i druga društva kod toga izleta skupno udioničivalo.

Medjutim preporučamo, da svaki koji može udioničuje, već pogledom na to što je diepi prihod namjonjen u dobrotvornu svrhu, naima korist družbo sv. Cirila i Metoda. Vlak polazi točno u 2¹/₂ sata po podne iz sv. Andrija.

Dubrovnici dne 25. t. m. Evo me, da Vas u kratko izvijestim o pripravah za sutrašnju glavnu svečanost otkritja.

Naš drovni Dubrovnik okitjon je u svih glavnijih ulicah hrvatskimi, dubrovčkim, srbakimi zastavami i drugim uredom. Gostova navrilo je već do sada iz odaljenijih strana našega naroda, a danas poslie podno dolaze izletnici iz Hrvatske i Srbije, koje će svečanostni odbor u Gružu dočekati.

Danas poslie podno dolazi i dalmatinski namjestnik podmaršal David sa sjajnom pratnjom, te će položiti sutra na spomenik srebrni vijenac.

U hrvatskoj čitnici imade do sada 24 srebrna vijenca a lorovih 84. Vijenac ima doći jošto množstvo koli srebrnih tili lorovih.

Iz Kotora stiglo je jučer na večer do 200 Kotorana Lloydovim parobrodom. Ove predvode predstavnici devet hrvatskih i dvih ili trih srbakih obćina. Na večer stigli su i Mostarci a danas dolazi ih do 200, koje će predvoditi — kako se glasa — zastupnik B i a n k i n i.

Do sada sastalo se jur ovdje odličnih osoba raznih stališa. Našega diepnoga R a n d i ć a susedaju svuda najprijaznije; dobro su došli takodjer gg. urednici „N a š e S l o g e“ i „R i n o v a u m e n t a“, koji će imati pristup k svim svečanostim. Zastupana je dobro takodjer i druga slavenska i neslavenska štampa, kao njemačka, talijanska itd.

Dolazak Hrvata iz Banovine vesele se ponajviše naši dubrovčani; njih će takodjer najvažadnije dočekati.

Sutra prigodom otkritja izbaćiti će sa tvrđnjave Minčeta 101 bačto da će udarati izdodobno barem o sam glasa.

Svečanostni odbor imade punu ruku posla, te se je pomnožio sa osmoricom sveučilišnih djaka, mladih hrvatskih Sokolova.

Impozantan biti će dolazak okoličana dubrovčakih u starom dubrovčkom odjelu svi oboružani, hrvatskimi trobojnicami na čelu. Sudod po svih znakovih biti će ova svečanost sjajna manifestacije hrvatske naiši — što neka Bog dađo.

Otkritje spomenika pjesniku Gunduliću. Brzojavno vijesti iz Dubrovnika javljaju sledodće: U Zadar prispjeli hrvatski izletnici u subotu na večer, tu razsvjetlio parobrod Talijanska djakurlija demonstrirala je proti njima. U noći ostaviše Zadar i zaplovili medju otok. Otodani su jih svuda oduševljeno pozdravljali. — Pripijaše u Gružu luku oko 6 sati. Ulaz u luku bijaše impozantan; izletnici pjevaše hrvatsku himnu. Mnoštvo nbrojeno a obale pozdravljalo jih klicanjem: živili Hrvati! živila ujedinjena Hrvatska i Klonjio izmjenjivali zrukovil glasbah, kojih imade više. S tim parobrodom uniaše je u Gruči parobrod spjatskih izletnikah, kojih je množto, i parobrod kojim doplovio Hrvati iz Horogovino. U luci ima 8 velikih i više malih parobroda, uz nbrojeno jedronjače. Pojedinih hrvatskim prevakom pridrodno oviacije, kao S p i n ć i ć u, dru. F r a n k u, K u m i ć i ć u, B i j a n k i n i u i drugim. Povorka je kronula preko Plihu u Dubrovnik. Sve kuće podamaj od Gruža

okidene ponajviše hrvatskimi trobojnicami, ovičiom i sagovi. Na raznih brogovih nepostano pucanje muzarah. Razsvjeta je isapala sjeaja. U čitnici bijaše izletnici srdačno primljeni. Zatim odoše u kazalište na koncert, i tu se je „Kolašom“ oduševljeno klicalo. Pjevalo se uz hrvatsku himnu i „Glazna jasna“, i „Ustaj rodo“. Sribi su pljeskali beogradskim pjevačom. Ali došlo ne bijaše demonstacija. Na uglovih ima sijaset proglasa i pjesama, kojimi se zagovara sloga. Razsvjetljenim gradom vrvi nbrojen narod. Na trgu poljana na liepom mjestu stoji spomenik zastr. Sav karakter grada i slavo izključivo je hrvatski.

U ponedjeljak u jutro svo glasa svirale budnici. U 6 sati u jutro došlo u grad 5000 Hrvatah iz okolice, koji su po obićaju palili hitce iz samokrohah. S upali su pod hrvatskimi trobojnicami. Oko 8 sati sastadoše se predstavnici hrvatskih državašah pred hrvatskom čitnicom. Pozdravljani su burnimi: „živila Hrvatska!“ „živio hrvatski Dubrovnik!“ „živila sjeđinjena opozicija!“ U 9 sati zapođe u stolnoj orkvi svečana služba božja. Vrieme do sad prokrašlo. U 9 sati položila je čeka rodoljuba gdja. Neureiterova krasan vijenac od čuških umjetnikah pred Gunduličev spomenik. Taj vijenac nosi nadpis: „Prvo m hrvatsko m u p j o s a n i k u s l o b o d o“. Hrvati iz Banovine, Dalmacije, Istra položije preko 100 vijenacah, unjavio ih od srebra i zlata. —

Ulaz u Dubrovnik bijaše viličatena hrvatska manifestacija. Na čelu dvie dalmatinske glasahe, zatim Hrvati iz Horogovine, poslie ovih Splicani sa glasbom i Sokolom. Gruž, Pile i Dubrovnik, sama u ogromnoj, poraznoj većini okideni hrvatskim trobojnicami. Na vojničkih sgradah viju se oružeće zastave. Po kućah transparenti latinicom i ćirilicom. Pred hrvatskom čitnicom pojavilo se uz neupitno oduševljenje obćinatra „Liepa naša domovina“. Koncert u kazalištu prokrašlo u-pio. Volebna narodna manifestacija poslie pjevanja „Kolašah“. Refrain pjesame „Glazna jasna“, „živila Hrvatska“ silno sklamovano. Oduševljenje neopitvo. Razsvjeta presjajna. Do kasne noći ulice puno svietla.

Dne 27. junija brzojavljaju nam: Uz ogromno sudjelovanje naroda, rik topota, udaranje glasa i pjev družtava, otkriven je spomenik svečanim načinom. Vijenac 46 srebrnih, stodešeter lorovih, jedan istarskih Hrvatah. Namjestnik položio vijenac. Kralj Aleksandar posiao je vijenac iste tako Čosi. Brzojavna stiglo do hildja. Svečanost nosi hrvatski karakter. Hrvati iz Banovine oduševljeno pozdravljani.

Iz Ždrenja (obćina Opatnji) pišu nam 24. t. m. Poznato je kako so je slavna „Legla nacionala“ dal: a načatno djelo, da potaljanji našu nedužno dječicu. Sjeleđko tomu jesu nam njezine škole medju vizinadskimi Hrvati i medju mljekimi Slovencima a k ovim pridružiti će se Hrvati Huma (obćina Buzet) i mi ovdje u Ždrenju. Slavna „Legla“ kni i nas uređiti talijanskom školom, da zadovolji čašici šarenjaka dočim njoj se protivi sve što je neodvino i pošteno.

Mi trebamo dođuđo kao ozebao sunca škole, ali ta škola morala bi biti ustrojena na temelju uzgojnih načela t. j. u jeziku puka, dakle u našem slučaju u hrvatskom jeziku, jer drugoga jezika mi ne poznamo, a još manje poznaju ga naša dječica.

U „Legni“ školu upisati će so hoz dvojbo svi oni, koji budu obodjeni zasliepljeni ili grožnjami prisiljeni, te će jednu njihovu dječicu taj moralno muđiti i trovati. Mi upozorujemo ovim na vrieme svo vrieme naše Ždrenjce, da se duvaju „Legni“ škole kao i ognju. Ako nam hođe u istinu Talijani ili „L o g a š i“ dobro, kako to vriek na puna usta govore, tada neku nam ustroje hrvatsku školu, to čomo njim biti zahvalni mi a još više naša dječica. —

U talijanskoj školi nobi se mogla naša dječica naučiti ništa dobra ni koristina i to sa jednogaz razloga što naša dječica u obćo talijanskoga jezika nepoznaju. Gubila bi u takovoj školi 5—6 godina pak bi izšla iz nje još bedastij, nego li bi u nju stupila.

Dajte nam gospodo hrvatsku školu pak dođo viditi kakav do biti napredak, jer će dječica razumiti ušitajja i ušitaj dječicu, a naučidite li toga nam dođe naškoditi a sobi vrlo malo koristiti.

Ždrenjol braćo! Pozivljem Vas ovim i opominjimo obzileju, da nepustite, da se naša dječica otuljuju vašom rodu i jeziku, te da neupitno vašu dječicu u „L o g i n i“ školu, koju kao „Legni“ očitovori, ne da se naša dječica štogod nauđe, već da nam so raznarodo, otudje.

Od nas je, braćo, odvisno da podsičemo životno žilo takovoj školi bez buke i vika, mirno i dostojanstveno i to tim, da neupitno našu dječicu u takovu školu. Kad

